tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | *tekirdag theology journal*

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haziran /June 2018, c. 4, s.1: 167-190

Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Bir Alan Araştırması (Tekirdağ İli / Süleymanpaşa İlçesi Örneği)

A Field Research on the Implementation of the Lesson of Arabic Language Teaching Program (Tekirdag (Turkey) / the Case of Süleymanpaşa District)

Osman ARPAÇUKURU

Öğretim Görevlisi, Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Lecturer, Namık Kemal University, Faculty of Theology, Department of Arabic Language and Literature

Tekirdağ / TURKEY

oarpacukuru@nku.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-7514-475X

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 18 Nisan / April 2018

Kabul Tarihi / Date Accepted: 25 Mayıs / May 2018

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2018

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Arpaçukuru, Osman. "Arapça Dersi Öğretim Programinin Uygulanmasina Yönelik Bir Alan Araştirmasi (Tekirdağ İli / Süleymanpaşa İlçesi Örneği)". *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi 4,* sy. 1 (30 Haziran 2018): 167-190.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: http://dergipark.gov.tr/tasavvur | mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr

Öz

İmam hatip okullarında uzun yıllardan beri Arapça öğretilmektedir. Ancak Arapça öğretiminden hedeflenen amaçların bir türlü gerçekleşmediği de ortadadır. Arapça öğretiminin niteliğini artırmak maksadıyla Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ilki 1973 yılında olmak üzere zaman zaman Arapça dersi öğretim programları hazırlamakta ve mevcut programları iyileştirip güncelleştirmektedir. Bu araştırma, 2011 yılında yürürlüğe giren, "İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıflar)" ile "İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki Arapça Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı"nın pratik sahadaki durumu ve uygulamada karşılaşılan sorunları hakkında 2016 yılında yapılmış bir alan çalışmasıdır. Çalışmanın kapsamı, Tekirdağ'ın merkez ilçesi Süleymanpaşa'da o yılda faaliyette bulunan Tekirdağ Anadolu İmam Hatip Lisesi, Süleymanpaşa Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Süleymanpaşa İmam Hatip Ortaokulu ve bu okullarda görev yapan Arapça dersi öğretmenleriyle sınırlı tutulmuştur. Araştırma, öğretmen görüşlerine dayanmakta olup, öğretmenlerle anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden elde edilen bulgular, SPSS istatistik programında işlenmiş, frekans ve yüzdelik değerlere dönüştürülmüş ve ardından bu değerler tablolar halinde sunulmuştur. Elde edilen bulgular neticesinde, öğretmenlerin çoğunun, uygulayıcısı durumunda oldukları Arapça dersi öğretim programını okumadıkları, programın vizyon, yaklaşım ve hedeflerinden habersiz oldukları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin, Arapçanın yabancı dil dersi mi yoksa dini mesleki ders mi olduğu konusunda zihinlerinin net olmadığı, öğretim sürecinde programa aykırı tutum ve davranışlar sergiledikleri, Arapça dersinden hedeflenen amaçların büyük ölçüde gerçekleşmediği kanaatinde oldukları anlaşılmıştır. Çalışmanın sonunda, ulaşılan sonuçlar tartışıldıktan sonra, Arapçanın öğretmenin ve öğrencinin hayatında işlevsel hale getirilmesi, motivasyon ve öğrenim kalitesini artırıcı unsur olması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Bu çerçevede, Arapça derslerinde en başarılı öğrencilere çeşitli ödüller ve burslar verilmesi, üniversiteye giriş sınavlarında yabancı diller arasında Arapça testinin de yer alması vb. önerilmiştir. Ayrıca Arapça dersi öğretmenleri için belli dönemlerde Arapça sınavların yapılması, öğretmenlere sınavdan

alacakları puana göre maaşlarında bir artırma yapılması veya ek ödenek ödenmesi, hizmet içi eğitimlerin sürdürülmesi vb. teklif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagati, Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça öğretmenliği, Arapça öğretimi, Arapça dersi öğretimi programı, imam hatip ortaokulu, imam hatip lisesi.

Abstract

Imam Hatip schools (religious vocational schools) in Turkey have been taught teaching Arabic for many years. However, the objectives of learning Arabic have not yet been realized. The Education Council of the Ministry of Education prepares educational plans and programs for Arabic lessons in order to increase the quality of Arabic language teaching, the first of these programs was in 1973. This research is a field study carried out in 2016 on how to implement the educational programs prepared in 2011 for Arabic lessons in Imam Hatip schools, and the problems facing the teacher in practical reality. The scope of the research is limited to Tekirdağ Anadolu Religious High School for boys, Süleymanpaşa Anadolu Religious High School for girls, Süleymanpaşa Religious Secondary school, and the teachers working in these schools. The research was based on the views of those educators as to how the educational programmes for Arabic lessons and the problems they faced during their exercise were implemented. The research was formulated through interviews with teachers. The results of the research according to the data received from the teachers were processed in the statistical program SPSS and then converted to frequency values and percentage values. These values were presented in tabular form. As a result of the findings, it was seen that most of the teachers did not read the Arabic lesson teaching program they were practicing, and they were unaware of the program's vision, approach and goals; and they did not understand the program's approach, vision, and objectives. Moreover, it was understood that the minds of the teachers were not clear about whether the Arabic language was a foreign language lesson or a religious vocational lesson, that the teaching practices and behaviors of teachers are incompatible with the educational program and they also had one view that the goals of the Arab lesson were largely unfulfilled. After the main results have been revealed and discussed, finally, following the disputed

results, some suggestions were made to increase the quality of teaching Arabic such as making Arabic an effective, active and influential element in the lives of students and teachers through various awards and scholarships and the examination of Arabic as a foreign language in the university entrance examinations as an element of motivation and quality. In addition, in order to improve the quality of the Arabic teacher, we have made the Arabic exams as periodic, an increase in salaries according to the teachers' receivables score, the continuation of in-service trainings, etc.

Keywords: Arabic Language and Literature, Arabic language, Arabic language teaching, Arabic language teaching program, educational programs for Arabic lessons, Arab lessons curriculum, religious vocational schools, imam hatip schools.

Giriş

Bu makalede, Tekirdağ'ın merkez ilçesi Süleymanpaşa'da bulunan imam hatip okullarında "Arapça Dersi Öğretim Programı"nın uygulamadaki durumu ve sorunları ele alınmıştır. Araştırmanın problemi, amacı, önemi ve yöntemi hakkında kısaca bilgi verildikten sonra anket verileri istatistik programı SPSS yardımıyla yorumlanmış ve Arapça öğretiminin anketin yapıldığı yılda bu okullardaki mevcut durumu ortaya konulmuştur. Son olarak, araştırmanın sonuç bölümünde Arapça öğretim ve öğreniminde niteliği artırmaya yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

1. Problem

Osmanlı ve daha öncesi hariç tutulacak olursa, ülkemizde altmış yıldan fazla bir süredir resmi öğretim kurumlarında Arapça öğretilmektedir.[1]

---

[1] Mehmet Zeki Aydın, "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (1996): 123; Sultan Şimşek, "Öğretim Programları Açısından İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi'nin Tarihi Süreci", *İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Sempozyumu (İstanbul, 24-25 Aralık 2011)* (İstanbul: Akdem Yayınları, 2013): 47, 48; Mehmet Soysaldı, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları", *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (2010): 248; Ahmet Vefa Temel, "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme", *Dergi Abant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi)* 3/5 (2015): 166; Selahattin Bayram, "Öğrenci ve Öğretmen Perspektifinden Türkiye'de Arapça Öğretimi: Anadolu İmam Hatip Lisesi Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Çalışma", *Değerler Eğitimi Dergisi* 9/22 (2011): 45.

Buna rağmen, gözlem ve araştırma sonuçları, ülkemizde Arapça öğretiminde hedeflerin bir türlü gerçekleşmediğini göstermektedir.[2] Kimi araştırmacılar, günümüzdeki imam hatip liselerindeki Arapça öğretiminin, Cumhuriyet öncesi dönemde orta öğretim seviyesindeki okullarda yürütülen Arapça öğretiminin gerisinde kaldığını söylemektedir[3] ki bunca yatırım ve emeğe rağmen Arapça dersi öğretiminin bu durumu düşündürücüdür.

İmam hatip okullarında Arapça dersi öğretim ve öğreniminin niteliğini iyileştirmek ve geliştirmek maksadıyla Milli Eğitim Bakanlığı, 1973 yılından itibaren birkaç senelik sürelerle Arapça dersi öğretim programları yayımlamaktadır.[4] Arapça dersi öğretmenlerine rehber ve kaynak niteliğinde olan bu programlarda öğretimin vizyon, hedef, yaklaşım ve öğrenme alanları ile temel dil becerilerinin nasıl öğretilip geliştirileceği, metot ve teknikleri vb. konular ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Öğretim programlarının, hedeflerinin gerçekleşmesi ve uygulamada karşılaşılan sorunları açısından değerlendirilmesi, tespit edilen sorunların ve eksiklerin giderilmesi, öğretimin niteliğini artırma açısından bir ihtiyaç ve gerekliliktir.

Böylece araştırmanın problemi, imam hatip okulları Arapça dersi öğretim programlarının uygulamadaki durumları ve sonuçlarının değerlendirilmesi ve çeşitli çözüm önerilerinin sunulmasıdır.

2. Araştırmanın Amacı

---

[2] Ahmet Altun, *Türklere Arapça Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Sorunlar ve Çözümler* (İstanbul: Akdem Yayınları, 2017): 135, 140; Halil İbrahim Kaçar, "İmam-Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi Üzerine", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1/17 (2006): 119-120; Murat Arif Güney, "Yabancı Dil Öğretimi ve Dünden Bugüne Türkiye'de Arapça Öğretimi", *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2014): 207; Yaşar Seracettin Baytar, "Belli Başlı Dil Öğretim Metotları ve Bunların Arap Dili Öğretimi Açısından Eleştirel Değerlendirmesi", *EKEV Akademi Dergisi* 20/67 (2016): 334.

[3] Bk. Hasan Soyupek, *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi* (Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2004): 480.

[4] Türkiye'de İmam Hatip okulları için hazırlanmış Arapça dersi öğretim programları hakkında bk. Şimşek, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi'nin Tarihi Süreci", 49-53; Murat Özcan, "Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri", *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 14 (2015): 53-56; a.mlf, "Türkiye'de ve Dünyada Arapça Öğretimi İçin Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı İçin Bazı Öneriler", *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)* 4 (2015): 89-92.

Araştırmanın amacı, imam hatip okulları Arapça dersi öğretimi programlarının öğretim sürecindeki mevcut durumunun ve sorunlarının araştırılıp değerlendirilerek, Arapça öğretiminin niteliğinin artırılması yönünde çözüm önerilerinde bulunmaktır.

3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, sağlayabileceği aşağıdaki katkılar bakımından önemli olduğu kanaatindeyiz:

a) İmam hatip ortaokulları ve imam hatip liselerinde Arapça öğretiminin nitelik ve başarı durumuna dikkat çekmek,

b) Arapça dersi öğretim programlarının uygulamadaki durumlarını, öğretim sürecinde karşılaşılan sorun ve eksiklerini tespit ederek, öğretim programlarının iyileştirilip geliştirilmesine katkı sağlamak,

c) Arapça dersi öğretmenlerinin, öğretim programlarına dair kanaat ve tutumlarını değerlendirerek, öğretmenlerin görüşlerinin dikkate alınmasını sağlamak,

d) Arapça dersi öğretimi programlarının vizyon, hedef, temel yaklaşım, metot ve tekniklerine vurgu yapmak,

e) Arapça dersi öğretim programlarının değerlendirilmesi çalışmalarına katkı sunmak.

3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın, sürecin en iyi şekilde tamamlanabilmesi için bazı yönlerden sınırlandırılması gerekmiştir. Buna göre, araştırma;

a) 2016 senesinde imam hatip ortaokulları ve liselerinde yürütülen Arapça derslerinin öğretim süreçlerinin, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Müdürlüğü'nün yayımladığı "*İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıflar)*" (Ankara 2011) ve "*İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki Arapça Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı*" (Ankara 2011) çerçevesinde değerlendirilmesi,

b) Tekirdağ'ın merkez ilçesi Süleymanpaşa'da o tarihte faaliyette bulunan imam hatip ortaokul ve imam hatip liselerinde görev

yapmış/yapan meslek/Arapça dersi öğretmenleri ve bu öğretmenlerin anket sorula-rına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, Arapça dersi öğretiminin uygulamadaki durumu hakkında öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada anket tekniğinin yanı sıra birçok kaynaktan da faydalanılmıştır. Böylece araştırmanın yöntemi, kaynak taraması ve anket uygulamasından meydana gelmiştir.

4.1. Kaynak Taraması

Araştırmanın probleminin belirlenmesi, anket formunun geliştirilmesi ve bulguların yorumlanmasında kitap ve makalelerden istifade edilmiştir. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Müdürlüğü'nün *"İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıflar)"* (Ankara 2011) ve *"İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki Arapça Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı"* (Ankara 2011) başta olmak üzere Ahmet Altun'un *"Türklere Arapça Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Sorunlar ve Çözümler"*; Candemir Doğan'ın *"Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri"* ve *"Arapça Öğrenim ve Öğretim Kılavuzu"*; Akdem Yayınları'nın *"İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Sempozyumu"* adlı kitapları bu kaynaklardan bazılarıdır. Yine Fatma Varış'ın "Eğitimde Program Araştırmaları"; Halil İbrahim Kaçar'ın "İmam-Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi Üzerine"; Mehmet Zeki Aydın "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine"; Murat Arif Güney'in "Yabancı Dil Öğretimi ve Dünden Bugüne Türkiye'de Arapça Öğretimi" ve Murat Özcan'ın, "Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri" başlıklı makaleleri ile Mehmet Zeki Aydın'ın "İmam Hatip Lisesi Arapça Ders Programı Uygulamalarıyla İlgili Sorunlar"[5] başlıklı müzakere metni de araştırma esnasında yararlanılan başlıca kaynaklardandır.

---

[5] Mehmet Zeki Aydın, "İmam Hatip Lisesi Arapça Ders Programı Uygulamalarıyla İlgili Sorunlar", Değerler Eğitim Merkezi tarafından 6-7 Aralık 2003 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "İmam-Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim" konulu toplantıda yapılan müzakere metni. Bk. http://docplayer.biz.tr/4083842-Imam-hatip-lisesi-arapca-ders-programi-uygulamalariyla-ilgili-sorunlar-1.html; http://www.online arabic.net/forum/printer_friendly_posts.asp?TID=6164, erişim 20.12.1017.

4.2. Anket Tekniği

Bu çalışma, mevcut bir durumun ortaya çıkarılmasının hedeflendiği bir alan araştırması olduğundan onda akademik araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama araçlarından biri[6] olan "anket" tekniği kullanılmıştır.

Anket geliştirme süreci şu şekilde işlemiştir: Öncelikle araştırmanın problemi ortaya konulmuş ve ardından problemin çözümünde ihtiyaç duyulan bilgiler ile bu bilgilerin alınacağı kaynaklar belirlenmiştir. Anket soruları hazırlanırken, Mehmet Zeki Aydın'ın adı geçen müzakere metninde yer alan anket sorularından yararlanılmıştır. Üzerinde yapılan çalışmalarla anket formuna nihai şekli verilmiştir. Hazırlanan anket formları, adı geçen imam hatip okullarının idarecilerine elden teslim edilmiş ve bir hafta sonra aynı yolla geri alınmıştır.

4.3. Verilerin Çözümlenmesi

Anket yoluyla öğretmenlerden elde edilen veriler önce, SPSS (Statistical Package For Social Sciences) adlı istatistik programında sayısal olarak kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ardından aynı programda bunların frekans ve yüzde hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sayısal ve yüzdelik değerler tablolara dönüştürülüp, anket soruları da tablo başlığı yapılmıştır. Bu tablolardaki sayısal ve yüzdelik değerlerden hareketle Arapça öğretiminin mevcut durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanının evreni, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Tekirdağ'da Arapça dersine giren bütün öğretmenlerdir. Araştırmanın örneklemi ise, belirtilen eğitim öğretim döneminde, Tekirdağ'ın merkez ilçesi Süleymanpaşa'da faaliyette bulunan Tekirdağ Anadolu İmam Hatip Lisesi, Süleymanpaşa Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Süleymanpaşa İmam Hatip Ortaokulunda geçmiş dönemlerde Arapça dersine girmiş olanlar ile bu dönemde girmekte

---

[6] Bk. Remzi Altunışık, "Anketlerde Veri Kalitesinin İyileştirilmesi İçin Öntest (Pilot Test) Yöntemleri", *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi* 1/2 (2008): 2. Anket tekniği hakkında ayrıca bk. Suat Cebeci, *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*, 4 Baskı (İstanbul: Alfa Basım Yayım ve Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti., 2014): 107-117.

olan 19 meslek dersi öğretmeninden oluşmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: **Görev yaptığınız okul**

	f	%
Süleymanpaşa İmam Hatip Ortaokulu	8	42,1
Tekirdağ Anadolu İmam Hatip Lisesi	7	36,8
Süleymanpaşa Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	4	21,1
Toplam	19	100,0

Tablo 1, ankete katılan öğretmenlerin okullara dağılımının frekans ve yüzde olarak değerlerini göstermektedir. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin %42,1'inin Süleymanpaşa İmam Hatip Ortaokulu, %36,8'inin Tekirdağ Anadolu İmam Hatip Lisesi ve %21,1'inin de Süleymanpaşa Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 2: **Cinsiyetiniz**

	f	%
Kadın	11	57,9
Erkek	8	42,1
Toplam	19	100,0

Cinsiyetlerinin sorulduğu soruya öğretmenlerin %57,9'u bayan; %42,1'i erkek cevabını vermiştir.

Tablo 3: **Yaşınız**

	Sayı	%	Kümülatif %
20-29	9	47,4	47,4
30-39	3	15,8	63,2
40-49	5	26,3	89,5
50-59	1	5,3	94,7
60 ve üstü	1	5,3	100,0
Toplam	19	100,0	

Tabloda, yaş değişkenine göre, öğretmenlerin %63,2'sinin 40 yaşın altında olduğu görülmektedir. Bu grubun da yarısına yakınını (%47,4) 20-29 yaş aralığındaki genç öğretmenler oluşturmaktadır. 50 yaş ve üzerinde 2 (%10,6) öğretmen bulunmaktadır.

Tablo 4: **Mezun Olduğunuz Yüksek Öğretim Kurumu**

	f	%	Geçerli %
Arap Dili ve Edebiyatı	1	5,3	5,6
DKAB	4	21,1	22,2
Yüksek İslam Ens./İlahiyat/İslami İlimler Fakültesi	12	63,2	66,7
Yüksek Lisans	1	5,3	5,6
Toplam	18	94,7	100
Cevapsız	1	5,3	
Toplam	19	100,0	

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna ait frekans ve yüzde bilgilerini veren yukarıdaki tabloda öğretmenlerin %66,7'sinin Yüksek İslam Enstitüsü/İlahiyat/İslami İlimler fakültelerinden mezun oldukları görülmektedir. Onları %22,2 oran ile DKAB mezunları izlemektedir. Arap Dili ve Edebiyatı mezunu ve yüksek lisans programı mezunu sadece 1'er öğretmen bulunmaktadır.

Tablo 5: **Meslekteki Kıdeminiz**

	f	%	Kümülatif %
1-5 yıl	10	52,6	52,6
6-10 yıl	1	5,3	57,9
11-20 yıl	4	21,1	78,9
21-30 yıl	2	10,5	89,5
30 yılın üstünde	2	10,5	100,0
Toplam	19	100,0	

Hizmet yıllarını gösteren tabloya bakıldığında öğretmenlerin yarısından fazlasının (%52,6) kıdemlerinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlik mesleğinde hizmet yılı 10 yıldan fazla olan öğretmenlerin oranı %42,1'dir.

Tablo 6: **Haftalık Toplam Ders Yükü Saatiniz**

	f	%	Kümülatif %
1-10 saat	4	21,1	21,1
18-24	1	5,3	26,3
24-30	14	73,7	100,0
Toplam	19	100,0	

Tablo 6, haftalık ders yükü saatlerinin ne kadar olduğunu ölçmeyi hedefleyen anket maddesine öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. Tablo incelendiğinde bu anket maddesine öğretmenlerin %73,7'sinin "24-30 saat" cevabını verdikleri görülmektedir. Haftalık ders yükü 1-10 saat aralığında olanların oranı %21,1'dir.

Tablo 7: **Arapça öğretmenliği ile birlikte yürüttüğünüz göreviniz var mı?**

	f	%	Geçerli %	Kümülatif %
Yakın bir branş öğretmenliği	6	31,6	33,3	33,3
Müdürlük	2	10,5	11,1	44,4
Müdür yardımcılığı	4	21,1	22,2	66,7
Yok	6	31,6	33,3	100,0
Toplam	18	94,7	100,0	
Cevapsız	1	5,3		
Toplam	19	100,0		

Tablo 7, öğretmenlerin, Arapça dersinin yanında hangi görevleri yürüttüklerine dair frekansları ve yüzdelik değerleri göstermektedir. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin %66,7'sinin, Arapça dersi öğretmenliği yanında başka branş dersi öğretmenliği ve idarecilik gibi çeşitli görevler de yürüttükleri görülmektedir. Sadece Arapça dersine giren ve başka görevi bulunmayan öğretmenlerin oranı ise, %33,3'tür.

Tablo 8: **Arapça öğretimi alanında hizmet içi eğitim, kurs ve seminerlerine katıldınız mı?**

	f	%	Kümülatif %
Hiç katılmadım	13	68,4	68,4
1 defa katıldım	4	21,1	89,5
2 defa katıldım	2	10,5	100,0
Toplam	19	100,0	

Yukarıdaki tablo, hizmet içi eğitim, kurs ve seminerlerine katılma durumlarını ölçme maksatlı anket maddesine öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. Tablodan, öğretmenlerin %68,4'ünün hizmet içi eğitim programına hiç katılmadıkları anlaşılmaktadır. Hizmet içi eğitim programlarına bir defa katılanların oranının %21,1; iki defa katılanlarının oranının da %10,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 9: **Ders haricinde Arapça güncel yayınlardan hangilerini takip ediyorsunuz?**

	f	%
Arapça web siteleri, forumlar	10	31,3%
Arapça online gazeteler, köşe yazıları	3	9,4%
Arapça online dergiler	3	9,4%
Arapça TV'ler	8	25,0%
Yeni yayımlanmış Arapça kitaplar	4	12,5%
Arapça öğretimi hakkında bilimsel Türkçe makaleler	2	6,3%
Hiçbiri	2	6,3%
Toplam	32*	100,0%

* Çoklu yanıt olduğu için sayı, örneklem miktarını geçmektedir.

Tablo 9, öğretmenlerin ders dışında hangi güncel yayınları takip ettiklerine dair frekans ve yüzdelik değerleri içermektedir. Buna göre, %31,3'lük oranla, Arapça web siteleri ve forumları en çok takip edilen yayınlar durumundadır. Çok takip edilen ikinci yayının %25,0 oranla Arapça TV'ler olduğu görülmektedir. Ardından %12,5 oranla yeni yayımlanmış Arapça kitaplar gelmektedir. Ders dışında hiçbir yayın takip etmeyen öğretmen sayısı oldukça az olup, oranı %6,3'tür.

6. Bulguların Yorumlanması

Bu bölümde, öğretmenlerin, Arapça öğretimi deneyimlerine dair sorulan sorulara verdikleri cevaplar ve bunlardan elde edilen bilgiler yer almaktadır. Bu bulgular da tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 10: **2011 yılında yayımlanan MEB Arapça dersi öğretim programını okudunuz mu?**

	f	%	Kümülatif %
Tamamını okudum	5	26,3	26,3
Sadece şöyle bir göz gezdirdim	10	52,6	78,9
Okulda program olmadığı için okuyamadım	4	21,1	100,0
Toplam	19	100,0	

Tablo 10, 2011 yılında yayımlanan MEB Arapça dersi öğretim programını okuyup okumadıkları sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. Tablo incelendiğinde, öğretmenlerin sadece %26,3'ünün Arapça dersi öğretim programının tamamını okudukları görülmektedir. Öğretmenlerin geri kalanı ya sadece göz gezdirmiş veya hiç okumamıştır. Diğer yandan, tablodan, öğretmenlerin %78,9'unun Arapça dersi öğretimi programını gördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 11: **"Arapça, öğretilmesi ve öğrenilmesi zor bir dildir; öğrenmek için uzun yıllar ciddi çalışmak gerekir" görüşü sizce doğru mudur?**

	f	%
Evet, doğru	8	42,1
Hayır, yanlış	7	36,8
Kısmen doğru	4	21,1
Toplam	19	100,0

Tablo 11, Arapçanın öğretim ve öğreniminin zor ve uzun bir süreç olduğu görüşüne dair öğretmenlerin kanaatini göstermektedir. Tablo incelendiğinde, öğretmenlerin %63,2'sinin tamamen veya kısmen bu görüşü doğru bulurlarken, %36,8'inin yanlış buldukları görülmektedir.

Tablo 12: **Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?**

	f	%	Geçerli %
Meslek dersidir	6	31,6	33,3
Yabancı dildir	12	63,2	66,7
Toplam	18	94,7	100,0
Cevapsız	1	5,3	
Toplam	19	100,0	

Tablo 12, "*Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?*" anket sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini sunmaktadır. Tablo incelendiğinde, bu soruya öğretmenlerin %66,7'sinin "yabancı dildir", %33,3'ünün de "meslek dersidir" cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 13: **2011 MEB Arapça dersi öğretim programını okudunuz mu? * Size göre, Arapça bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?**

MEB Arapça Dersi Öğretim Programını okudunuz mu?		Size göre, Arapça bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?		
		Meslek dersidir	Yabancı dildir	Toplam
Tamamını okudum	f	2	3	5
	% Yürürlükteki MEB Arapça Dersi Öğretim Programını okudunuz mu?	40,0%	60,0%	100,0%
	% Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?	33,3%	25,0%	27,8%
Sadece şöyle bir göz gezdirdim	f	3	7	10
	% Yürürlükteki MEB Arapça Dersi Öğretim Programını okudunuz mu?	30,0%	70,0%	100,0%
	% Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?	50,0%	58,3%	55,6%
Okulda program olmadığı için okuyamadım	f	1	2	3
	% Yürürlükteki MEB Arapça Dersi Öğretim Programını okudunuz mu?	33,3%	66,7%	100,0%
	% Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?	16,7%	16,7%	16,7%
Toplam	f	6	12	18
	% 2011 yılında yayımlanan MEB Arapça Dersi Öğretim Programını okudunuz mu?	33,3%	66,7%	100,0%
	% Size göre, Arapça öncelikle bir meslek dersi midir yoksa yabancı dil midir?	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 13, Arapça dersi öğretim programını okuma ile Arapçayı meslek dersi veya yabancı dil dersi kabul etme yaklaşımları arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Tablo incelendiğinde, programın tamamını okuyan öğretmenlerin %40'ının ve sadece göz gezdirenlerin de yaklaşık olarak%30'unun Arapçayı yabancı dil olarak değil, meslek dersi olarak kabul ettikleri görülmektedir.

Tablo 14: **Arapça dersinin tüm sınıflar için geçerli genel amaçları gerçekleşiyor mu?**

	f	%	Kümülatif %
Tamamen gerçekleşiyor	1	5,3	5,3
Büyük ölçüde gerçekleşiyor	1	5,3	10,5
Kısmen gerçekleşiyor	11	57,9	68,4
Gerçekleşmiyor	6	31,6	100,0
Toplam	19	100,0	

Tablo 14, "*Sizce Arapça dersinin tüm sınıflar için geçerli genel amaçları gerçekleşiyor mu?*" anket sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini vermektedir. Tablo incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlasının (%57,9) Arapça dersinin tüm sınıflar için geçerli genel amaçlarının bütününün değil, ancak bir kısmının gerçekleştiği kanaatinde oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin %31,6 oranındaki grubu ise, Arapça dersinin genel amaçlarının gerçekleşmediği görüşündedir. Arapça dersinin genel amaçlarının tamamen veya büyük ölçüde gerçekleştiği düşüncesinde olan öğretmenlerin kümülatif oranı %10,5'tir.

Tablo 15: **Arapça dersinin amaçlarının gerçekleşmediğini düşünüyorsanız, sizce bunun sebepleri nelerdir?**

	f	%
Haftalık toplam ders yükünün fazlalığı	1	2,9%
Araç gereç eksikliği	3	8,8%
Yöneticilerin ilgisizliği	2	5,9%
Öğrencilerin ilgisizliği	13	38,2%
Arapça ders saatinin az oluşu	5	14,7%
Arapça programının diğer derslerin programları ile desteklenmemesi	3	8,8%
Metin ve diyaloga ağırlık verilip dilbilgisi kurallarının az veya hiç olmaması	2	5,9%
Ders kitaplarının içerik bakımından yetersiz oluşu	5	14,7%
Toplam	34*	100,0%

* Çoklu yanıt olduğu için sayı, örneklem miktarını geçmektedir.

Tablo 15'te, Arapça dersinin tüm sınıflar için geçerli genel amaçlarının gerçekleşmemesinin nedenlerinin neler olabileceği sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerleri bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde, Arapça dersinin amaçlarının gerçekleşmemesinin birinci nede-

ninin "öğrencilerin ilgisizliği" (%38,2), ikinci nedeninin %14,7'lik eşit oranlarla "Arapça ders saatinin az oluşu" ile "Ders kitaplarının içerik bakımından yetersiz oluşu" ve üçüncü nedeninin de "Arapça programının diğer derslerin programları ile desteklenmemesi" (%8,8) olduğu görülmektedir.

Tablo 16: **"Arapça öğretmenleri, derslerde çoğunlukla gramer konularına ağırlık vererek, Arapça konuşma öğretimini ihmal ediyorlar" görüşü sizce doğru mudur?**

	F	%	Geçerli %
Kısmen doğru	13	68,4	72,2
Yanlış	5	26,3	27,8
Toplam	18	94,7	100,0
Cevapsız	1	5,3	
Toplam	19	100,0	

Tablo 16, "*Arapça derslerinde iletişimden çok dilbilgisi konularına ağırlık verildiği*" görüşüne katılıp katılmadıkları sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini içermektedir. Tablodan, öğretmenlerin %72,2'sinin bu görüşü "kısmen doğru" bulurken, %27,8'inin ise "yanlış" bulduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 17: **"Arapça öğretmenleri, derslerde çoğunlukla gramer konularına ağırlık vererek, Arapça konuşma öğretimini ihmal ediyorlar" görüşüne katılıyorsanız, bunun sebepleri neler olabilir?**

	f	%
Zaman yetersizliği	10	52,6%
Diyalogların ve konuşmanın nasıl öğretileceği ile ilgili yöntem bilgisi eksikliği	5	26,3%
Biz kendimiz konuşamıyoruz ki…	2	10,5%
Bu ders konuşma dersi değil, dinî metinleri çözmek için dilbilgisi şarttır	1	5,3%
Dinî metinlerle günlük konuşmaların ne ilgisi var? Günlük konuşmalarda geçen kelimeler dinî metinlerde kullanılmıyor	1	5,3%
Toplam	19	100,0%

Tablo 17, derslerde dil bilgisi kurallarına ağırlık verilerek, konuşmanın/pratiğin ihmal edilme sebeplerinin neler olabileceği sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini içermektedir. Tablo incelendiğinde, en fazla sayısal değerlere sahip ilk üç cevabın "zaman yetersizliği" (%52,6), "Diyalogların ve konuşmanın nasıl öğretileceği ile ilgili yön-

tem bilgisi eksikliği" (%26,3) ve "Biz kendimiz konuşamıyoruz ki…" (%10,5) şeklinde olduğu görülmektedir.

Tablo 18: **Derste öğrencilerin Arapça konuşma durumu nasıldır?**

	f	%	Geçerli %	Kümülatif %
Hiç Arapça konuşmuyorlar	5	26,3	29,4	29,4
Çok nadiren Arapça konuşuyorlar	9	47,4	52,9	82,4
Zaman zaman Arapça konuşuyorlar	3	15,8	17,6	100,0
Toplam	17	89,5	100,0	
Cevapsız	2	10,5		
Toplam	19	100,0		

Tablo 18, "*Derste öğrencilerin Arapça konuşma durumu nasıldır?*" sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. Tabloya göre, bu soruyu cevaplayan öğretmenlerin %29,4'ü derslerde öğrencilerin hiç Arapça konuşmadıklarını, %52,9'u çok nadiren ve %17,6'sı da zaman zaman Arapça konuştuklarını bildirmişlerdir. Tablodan, öğrencilerin derslerde ya hiç Arapça konuşmadıkları yahut çok nadiren Arapça konuştukları sonucu çıkmaktadır.

Tablo 19: **Arapça öğretimi konusunda hizmet içi eğitim ihtiyacı hissediyor musunuz?**

	f	%	Geçerli %
Evet, ihtiyacım var	13	68,4	81,3
Hayır, ihtiyaç hissetmiyorum	1	5,3	6,3
Hizmet içi eğitimin faydalı olduğuna inanmıyorum	2	10,5	12,5
Toplam	16	84,2	100,0
Cevapsız	3	15,8	
Toplam	19	100,0	

Tablo 19, "Arapça öğretimi konusunda hizmet içi eğitim ihtiyacı hissediyor musunuz?" anket sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans ve yüzdelik değerlerini sunmaktadır. Tablo incelendiğinde, 16 öğretmenden 13'ünün (%81,3) bu anket sorusuna "Evet, ihtiyacım var" cevabını verdikleri görülmektedir.

Sonuç

Araştırmanın neticesinde, Arapça dersi öğretim programlarının uygulamadaki durumu ve sorunlarına yönelik elde edilen belli başlı sonuçlar şunlardır.

- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Arapça dersi öğretim programını ya hiç okumamış ya da sadece göz gezdirmekle yetinmiştir. Bu, Arapça öğretimin niteliği açısından olumsuz bir durumdur. İmam hatip okullarında Arapça dersi öğretiminin niteliğini artırmayı hedefleyen öğretim programları, uygulanmak için hazırlanmaktadır ve bu programların uygulayıcıları da dersin öğretmenleridir. Programın vizyonu, yaklaşımı, hedefleri ve tavsiye edilen öğretim faaliyetlerinden habersiz bir uygulayıcının, programın hedeflerini gerçekleştirmesi zor hatta imkansızdır. Dolayısıyla öğretmenlerin, programın tamamını okumuş olmaları ve öğretim faaliyetleri boyunca da programı kendilerine kaynak ve rehber yapmaları, programın hedeflediği amaçların gerçekleşmesi için zorunluluktur. Ayrıca programların, öğretimden hedefledikleri amaçlarına ulaşma durumlarının doğru ve güvenilir bir şekilde değerlendirilebilmesi açısından da önemlidir.
- Öğretmenlerin geneli, Arapçanın öğreniminin zor olduğu, uzun yıllar ciddi çalışmak gerektiği görüşündedir. Ne var ki, bu kanaat gerçeği yansıtmamakla beraber, Arapça öğretiminin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bilinmelidir ki, Arapçanın zor bir dil olduğu düşüncesi, bu dilin kendi karakter ve yapısından değil, bizim Arapça algımızdan ve öğretim metotlarımızdan kaynaklanmaktadır. Doğru bir yaklaşım ve yöntemle öğretildiğinde, kültür ve medeniyetimizle derin ve sağlam bağları olan bu dili öğrenmenin sanıldığı kadar zor olmadığı; aksine Arapçanın, bizlerin en kolay öğreneceği yabancı dil olduğu görülecektir.
- Arapça dersi öğretim programları, Arapçaya bir yabancı dil olduğu temelinde yaklaşmakta ve öğretim faaliyetlerini buna göre programlamaktadır. Buna rağmen programları okuyan öğretmenlerin yarısına yakını Arapçayı bir meslek dersi olarak

kabul etmektedir. Öğretmenlerin bu tutumlarının, programların vizyon ve yaklaşımıyla çeliştiği ortadadır. Öğretmenlerin bunu farkında olarak yapmaları da düşündürücü olup, sebeplerinin ayrıca araştırılması gerekir. Arapçanın Müslümanlar için çok önemli ve özel bir dil olduğu inkâr edilemez bir hakikattir. Ancak bununla beraber, Arapça çocukluğumuzda annemizden, aile ve yakın çevremizden öğrenmediğimiz, soyca bağlı olduklarımızın da dili olmadığından bizler için yabancı bir dildir. Arapça öğretiminde yaşanan sıkıntı, zorluk ve sorunlar aşılmak isteniyorsa öncelikle "Arapçanın yabancı dil olduğu" gerçeğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Böylece Arapça dersleri Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi meslek dersi yaklaşımı ve yöntemleriyle değil, yabancı dil öğretim yaklaşım ve metotlarıyla yürütülmelidir. Nitekim Arapça öğretim programları da Arapçanın yabancı dil olduğu yaklaşımını benimsemiştir.

- Öğretmenlerin çoğu, Arapça dersinin tüm sınıflar için geçerli genel amaçlarının büyük ölçüde gerçekleşmediği; bunun başlıca sebebinin de öğrencilerin ilgisizliği olduğu kanaatindedir. Öğrencinin ilgi ve istek duymadığı dersi anlamadığı, anlamadığı dersten uzaklaştığı bilinen bir vakıadır. Bu durum, Arapça öğretiminde nitelik kaybına yol açmaktadır. Arapça öğretiminin etkin ve sürekli hale getirilebilmesi için öğrencide bu dili öğrenmeye karşı bir merak ve istek uyandırılmalıdır. Motivasyonun öğrenmedeki büyük öneminden dolayı Arapça öğretimi programları, öğrencilerde Arapça öğrenmeye karşı merak ve istek uyandırılıp, bunun sürekliliğinin sağlanmasını dersin amaçlarından biri yapmıştır.
- Öğrenciyi Arapça öğrenmeye motive etmenin ve bunun sürekliliğini sağlamanın koşullarından biri de öğretmenin motivasyonudur. Mesleğini icra için gerekli bilgi ve beceriyi yeterince taşımadığı kanaatiyle kendini eksik veya yetersiz hisseden, bu psikolojiyle derslere isteksizce giren bir öğretmenin, öğrencilerini motive etmesi mümkün değildir. Dolayısıyla hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin Arapça bilgi ve mesleki beceri bakımından iyileştirilip geliştirilmeleri, öğrencilerin motivasyonu

için de gereklidir. Hizmet içi eğitimler, aynı zamanda, toplumsal, teknolojik ve bilimsel alanlarda hızlı ve sürekli değişim ve gelişmelerin yaşandığı çağımızda önemli bir ihtiyaçtır.

- Öğretmenlerin birçoğu, Arapça derslerinde çoğunlukla gramer konularının öğretilip, konuşma öğretiminin ihmal edildiği kanaatindedir. Bu tutum ve davranış, Arapça dersi öğretimi programlarının hedefleriyle çelişmektedir. Söz konusu öğretim programları, öğrencilerin, ilköğretim 8. sınıfın sonunda A2; ortaöğretim 10. sınıfın sonunda A2.3 ve 12. sınıfın sonunda B1 dil yeterlik düzeyine ulaştırılmalarını hedeflemektedir. Bu dil düzeyleri, öğrencilerin liseden mezun olduklarında basit ifadelerle de olsa isteklerini, düşüncelerini, durum ve olayları yazılı ve sözlü anlatabilecek, anlatılanları dinleyip ve yazılanları da okuyup anlayabilecek kadar Arapça dil becerisine sahip olmak anlamına gelmektedir. Ancak vakıa bunun aksini göstermektedir. Bilindiği üzere, dillerin varlık sebebi iletişimdir. Bir insanda dilin anlama (dinleme, okuma) ve anlatım (konuşma, yazma) becerileri ne oranda varsa, onun dili o oranda bildiği kabul edilir. Birisi hakkında "Arapça biliyor" dendiğinde akla ilk gelen, onun Arapça dinliyor, konuşuyor, okuyor ve yazıyor olduğudur. Diğer yandan, Arapça konuşabilme, öğrencide bir özgüven duygusu oluşturmakta ve onu motive etmektedir. Bu açıdan da Arapça konuşabilme, öğrencinin Arapça dersine karşı merak ve isteğini artıran önemli motivasyon araçlarından biridir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle, imam hatip okullarında Arapça dersi öğretiminin niteliğini artırmaya yönelik başlıca önerilerimiz şunlardır:

- Arapça öğretmenleri, ders dışında Arapça web sayfalarını, forumları, Arapça TV'leri vs. güncel Arapça yayınları takip etmeyi sürdürmelidirler. Okul idarelerinin de öğretmenlere bu fırsat ve ortamları düzenli olarak sağlamaya çalışması yerinde olacaktır.

- Öğretmenler, sınıflarına Arapça öğretim programını baştan sona mutlaka okumalı ve öğretim süreci boyunca da kendilerine kaynak ve rehber yapmalıdırlar.
- Arapçanın öğrenilmesi çok zor bir dil olduğu kanaatinden vaz geçilmelidir. Doğru bir yaklaşım ve yöntemle öğretildiğinde bizlerin en kolay öğreneceği yabancı dil olduğu bilinmelidir.
- Arapçanın bir meslek dersi değil, yabancı dil olduğu kabul edilmeli ve Arapça bu yaklaşım temelinde, en fazla kabul gören, modern dil öğretim yöntem ve teknikleriyle öğretilmelidir.
- Arapça öğretiminin etkin ve sürekli hale getirilebilmesi için öğrencide bu dili öğrenmeye karşı bir merak ve istek uyandırılmalı ve bunun, ders boyunca sürekliliği sağlanmaya çalışılmalıdır.
- Öğrenciler, Arapçayı iyi bilmenin ve Arapçada dereceye girmenin daha öğrenci iken kendilerine birtakım fayda ve avantajlar sağladığını görmelidirler. Bu çerçevede şunlar yapılabilir: a) Okullarda halka, özellikle açık öğretim fakülteleri ilahiyat bölümü öğrencilerine yönelik Arapça kursları açılarak, buradan elde edilen gelir, Arapça derslerinde başarılı öğrencilere verilebilir. b) Bu ve benzeri yollarla sağlanan gelirlerle ders yılında her bir sınıfta Arapçadan ilk üçe ya da beşe giren öğrenciler burs, ödül vb. yollarla motive edilebilir. c) Yeterli gelir elde edilebilirse, Arapça dersinde okul sıralamasında ilk üçe giren öğrenciler her yıl bir Arap ülkesine bir haftalık tatile gönderilebilir.
- Üniversite giriş sınavlarında yabancı dil olarak Arapça testi de bulunmalı ve öğretimde Arapçaya yer veren fakülteleri tercih edecek öğrencilerden bu testi cevaplamaları istenmelidir. Üniversite giriş sınavlarında Arapça testinin yer almaması, imam hatip okulları öğrencileri için önemli bir motivasyon kaybıdır. Özellikle 11. ve 12. sınıflarda, üniversite giriş sınavına hiçbir katkısının olmamasından ötürü, bu ders neredeyse hiç istenmemekte ve daha çok, üniversite giriş sınavına yönelik derslere ağırlık verilmekte, Arapça öğrenimi üniversite dönemine ertelenmektedir.
- Arapça, öğretmenin hayatında işlevsel hale getirilmelidir. Bunun bir adımı olarak, Arapça dersi öğretmenleri için Arapçaya dönük

belli kriterler ve sınavlar konulabilir. Böylelikle Arapça öğretmeninde, Arapça bilgisini artırmaya yönelik bir ihtiyaç ve zorunluluk hissi oluşturulabilir. Bu kapsamda MEB tarafından Arapça sınavları yapılabileceği gibi bu maksatla YÖKDİL ve YDS sınavları da kullanılabilir. Bu sınavlardan belirli bir puanı alamayan öğretmenlerin, Arapça dersine girmelerine izin verilmeyebilir veya puan durumlarına göre maaşlarında artırma yapılabilir ya da ek ödenek ödenebilir.

- Arapça öğretiminde dilin anlama (dinleme, okuma) ve anlatım (konuşma, yazma) becerilerine ağırlık verilmelidir. Gramer amaç haline getirilerek, dersler bütünüyle gramer öğretimine dönüştürülmemelidir. Dil bilgisi öğretirken de kullanımdan düşmüş veya ender karşılaşılan dil yapıları ve kuralları öğretilmemelidir.
- Arapça öğrenmenin ilk akla gelen biçimi, bu dili konuşmaktır. Bu açıdan, ilk derslerden itibaren aşamalı olarak konuşma etkinliklerine başlanmalıdır. Bu etkinliklerde öğretmen sınıfta en az konuşan kişi olmalı, daha çok öğrenciler konuşmalıdır. Öğretmen sadece, dil becerileri etkinlikleri için gerekli ortam ve koşulları oluşturan, başlatan, sonlandırıp, değerlendiren bir yönetici ve rehber olmalıdır.
- Öğretmenlere mesleklerinin gereği olan bilgileri, bunlarla ilişkili beceri ve davranış değişikliklerini ve performans düzeylerini kazandıracak, onları geliştirip yarınlara hazırlayacak hizmet içi eğitimler sistemli bir şekilde devam ettirilmeli ve öğretmenlerin tümünün katılımı sağlanmalıdır.

Kaynakça

Altun, Ahmet. *Türklere Arapça Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Sorunlar ve Çözümler.* İstanbul: Akdem Yayınları, 2017.

Altunışık, Remzi. "Anketlerde Veri Kalitesinin İyileştirilmesi İçin Öntest (Pilot Test) Yöntemleri". *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi* 1/2 (2008): 1-17.

Aydın, Mehmet Zeki. "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (1996).

Bayram, Selahattin. "Öğrenci ve Öğretmen Perspektifinden Türkiye'de Arapça Öğretimi: Anadolu İmam Hatip Lisesi Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Çalışma". *Değerler Eğitimi Dergisi* 9/22 (2011): 43-70.

Baytar, Yaşar Seracettin. "Belli Başlı Dil Öğretim Metotları ve Bunların Arap Dili Öğretimi Açısından Eleştirel Değerlendirmesi". *EKEV Akademi Dergisi* 20/67 (2016): 315-337.

Cebeci, Suat. *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri.* 4 Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım ve Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti., 2014.

Güney, Murat Arif. "Yabancı Dil Öğretimi ve Dünden Bugüne Türkiye'de Arapça Öğretimi". *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2014): 193-211.

Kaçar, Halil İbrahim. "İmam-Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi Üzerine". *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1/17 (2006): 117-133.

Özcan, Murat. "Mesleki Arapça Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri". *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 14 (2015): 52-76.

Özcan, Murat. "Türkiye'de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler". *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)* 4 (2015): 81-94.

Soysaldı, Mehmet. "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları". *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (2010): 247-279.

Soyupek, Hasan. *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2004.

Şimşek, Sultan. "Öğretim Programları Açısından İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi'nin Tarihi Süreci". *İmam Hatip Liselerinde Arapça*

Öğretimi Sempozyumu (İstanbul, 24-25 Aralık 2011). 47-55. İstanbul: Akdem Yayınları, 2013.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Müdürlüğü, *İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıflar*) (Ankara 2011).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Müdürlüğü, *İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Mesleki Arapça Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı* (Ankara 2011).

Temel, Ahmet Vefa. "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme". *Dergi Abant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi)* 3/5 (2015): 166-174.

Varış, Fatma. "Eğitimde Program Araştırmaları". *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2/1 (1969): 23-32.